

JAN VÁCHAL

URNATOUR

POHŘEBNÍ CESTOVKA

URNATOUR

POHŘEBNÍ CESTOVKA

Jan Váchal

Hrobník je fakt skvělejší kámoš. Zhruba před rokem jsem musel narychlo odejít z domova, jelikož se otec znovu oženil a k mému zděšení moje nová macecha po svatbě nabyla dojmu, že k milostným hrám jsou určeni všichni jedinci opačného pohlaví žijící s ní ve společné domácnosti. Vyklidil jsem tedy radši více méně dobrovolně pole. Jednak jsem se tak vyhnul skoro jisté synovraždě, až by to prasklo, a jednak mám charakter, zásady a úroveň. Zkrátka všechno, co maceška nemá a nejspíš ani nepostrádá. Od té doby se potloukám po kamarádech a různých krátkodobých pronájmech a neustále se snažím najít cokoliiv trvalejšího, kde bych hlavusložil bez toho, abych musel spát v botách a se sbaleným báglem pod hlavou. Jenže takových, jako jsem já, je hodně a přiměřeného bydlení poskrovnu. Až mi svitla jiskřička naděje. Při jedné z mých četných melancholických toulek po pražských hřbitovech jsem se na Olšanech seznámil s místním hrobníkem Standou přezdívaným celkem nenápaditě Lopata. Víc toho nakopal než namluvil, ale vcelku byl rád, že s ním někdo je ochoten ztratit slovo. Většinou se ho lidé ptali jen na to, kde najdou ten který hrob nebo vodovod, popřípadě kudy co nejrychleji ven. Jednou jsem se mezi řečí zmínil, že ti všichni okolo jsou na tom líp, protože mají kde být, a taky mu barvitě popisoval svoji strastiplnou odyseu po pražských pronájmech. Jako obvykle říkal to svoje „Hm, hm,“, skoro vypadal, že mě ani nevnímá. Opak byl ovšem pravdou. Jak jsem předeslal. Je to kamarád.

„Stav se za mnou. Vím o bytě. Standa L.“, stálo na displeji mého mobilu. Tato krátká zpráva mi dala doslova křídla. Žádný Keňan tak rychle nikdy neběžel.

„Kde je Standa?“ vyhrkl jsem celý udýchaný na korpulentní vrátnou u hřbitovní brány.

Jen mávla rukou a dodala: „Pořád rovně, nemůžeš ho minout.“ Ani se přitom neohlédla a dál zalévala svoje macešky. Ty macešky, které byly zřejmě nejžíznivější na celém světě, jelikož je zalévala, kdykoliv jsem šel kolem.

„Dík.“ Ale asi mě neslyšela, byl jsem už dobrých deset metru od ní, tak jsem spěchal.

Standa mě viděl už dálky, ale ani se nehnul. Stál před jedním hrobem a skoro až zasněně si ho prohlížel.

„Ahoj, tak jsem tady. Povídej, přeháněj.“

„Mrkni na ten hrob. Že je nádhernej? Strašně starej. Nápis už nejde vůbec přečíst. I ty rejhy, vlastně šrámy, mají svoji noblesu. Jsou jako letokruhy.“

Pokýval jsem hlavou.

„Je k mání.“

„Myslíš, že potřebuju hrob?“

„No jasně. Proto se sem přece valíš. Tohle je přesně ten hrob, co potřebuješ.“

„Fajn. Tak mám hrob. Jenže bych taky potřeboval to bydlení. Pevně věřím, že tady na světě ještě pár let pobudu.“

„Ty jsi přece pařez,“ zabručel pod vousy. „To s tím přece souvisí.“

„K tomuhle hrobu je byt?“

„To se hned pozná intelektuál. Stačí ťuknout.“

„Nechval den před večerí,“ zapochyboval jsem sám nad sebou.
„Zatím mi to moc jasný není.“

„Včera tu byla paní Ostrá. Má rodinu o tři, vlastně o čtyři hroby dál. Chvilku jsme spolu kecali. Je to velmi noblesní dáma. Taková echt prvorepubliková. Vždycky mi dá pěťikorunu. No a když jsme šli kolem tohoto hrobu, tak jsem jí řek, že jsi tu byl.“

„Žádnou paní Ostrou neznám.“

„Řek jsem jí, že tenhle hrob patří vaší rodině.“

„Pořád nic.“

„Vona ta paní Ostrá má na Vinohradech činžák.“

„Přihořívá.“

„Tak, tak. Kul jsem železo, dokud bylo žhavé. Notovali jsme si, že je hezké, že vaše rodiny mají své hroby blízko sebe a na tak hezkém místě, přímo pod těmi starými stromy.“

„To ale není můj hrob, tedy naší rodiny.“

„Už jsem ti ho zamluvil. Není to drahé. Důležité je, že jsem se mezi řečí zmínil o tvé bytové potřebě, a ukázalo se, že u paní Ostré by možná něco k mání bylo.“

„Já nevím, není to tak trochu podvod?“

Pokrčil rameny. „No možná by bylo čestnější se na radnici zapsat do pořadníku na byt a za padesát let tu žádost přepsat na prosbu o domov důchodců.“

„Promiň. To mi jen tak ulítlo. Pokračuj.“

„Tak v neděli se hoď do kvádra a půjdeme k paní Ostré na oběd.“
Vypouličil jsem oči.

„Co se divíš. Občas jsem pozvanej. Vdov je hodně a známost s hrobníkem se jim hned po lékaři jeví jako dobrá investice. To víš, jsou už v důchodu, tak je to v podstatě pro ně povyražení, nějaká změna v tý každodenní šedi. Já oběd pochválím, pak dáme řeč. Většinou je i kávička a nějaká ta bábovka.“

„Dáte řeč? O čem?“

„O nových fazónách rakví, letošních kolekcích smutečních věnců a co zrovna v pohřebnictví nejvíc frčí v Paříži.“

Rozchechtal jsem se. „Teď kecáš.“

Taky se usmál, ale víc tak nějak šibalsky. „To víš. Mluvíme všeobecně o životě, ale hlavně se vzpomíná. Na staré, samozřejmě zlaté časy mládí.“

„A myslíš, že by v tom baráku mohla mít nějaký volný byt?“

„Zaručit ti to nemůžu, ale zdálo se, že jo. No musíš samozřejmě počítat s tím, že to nebude nic nóbl, že si na tom asi mákneš.“

„To mně nevádí. Jen když to bude na delší dobu.“

„Uvidíme v neděli. Přijď v půl dvanácté na lavičku na Jiřák. Před kostel,“ upřesnil. „A zameť si ten hrob.“

Chvilku jsem koukal, jak se kolébavou chůzí vzdaluje, a pak jsem svoji pozornost stočil k čerstvě nabytému rodinnému hrobu. Sám pro sebe, vlastně před sebou, jsem se snažil to celé nějak ospravedlnit. Všichni moji příbuzní, co již opustili tento svět, byli totiž rozprášeni na rozptylové loučce na Malvazinkách, a tudíž v tomto hrobě absentují. Jedině snad, že by je sem zavál vítr.

Radši jsem podobné myšlenky zahnal a začal rukou odhánět smítka z náhrobní desky, jen pavučinu jsem nechal. Jevila se mi

stylová. Udivilo mě, že ani z bezprostřední blízkosti nešlo na náhrobku nic přečíst, ale jinak to byl hrob skutečně neobyčejný, vpravdě mystický. Jako by v sobě skrýval cosi tajemného. Tolkienovského. Něco jako – Jeden hrob vládne všem. A možná to byl jen můj dojem, třeba proto, jak umně skrývá svoji pravou identitu, snad pro své až sochařsky přesné opracování, nebo pro tu svoji nehranou zpustlost. Čím víc jsem ho pozoroval, tím víc jsem ho bral do rodiny.

Jenže ten hrob byl ve skutečnosti jen startovní čára. Taková malá nevinná lež, která dokáže spustit lavinu nečekaných, přesněji nečekaně absurdních událostí. Nejspíš nad mojí kolébkou nestály sudičky, ale tři hrobníci. Smíšek, šibal a vykuk.

Na schůzku jsem dorazil o půl hodinky dřív, ale šanci nudit se jsem nedostal. Jen co jsem se pohodlně usadil na lavičku, hned mi zavrňel mobil.

„Nazdar, Aleši,“ ozval se povědomý dívčí hlásek.

„Ahoj, Patricie, jak jde život?“

„Výborně. A jak to jde tobě?“

Dvojsmyslná poznámka mě pobavila, ale i tak mi bylo okamžitě jasné, kam se bude rozhovor dál ubírat. Patricie je živý důkaz bizarnosti moderní doby. Splnila si svůj dětský sen a našla si práci v reklamě. Je v tom ovšem jeden velký, převeliký háček. Patricie je z rodu sucharů. Bez jakýchkoliv nápadů, vlastních myšlenek a špetky fantazie. U reklamního kreativce docela problém. Ale sama to tak nevidí. Prostě funguje tím způsobem, že nápady čerpá, respektive

tahá, z početného okruhu svých přátel. K její cti třeba dodat, že dobře platí a nápady si nepřivlastňuje. Prostě koordinuje a je v tom fakt dobrá.

„To víš, že na tom pracuju,“ snažil jsem se ji předejít, „ale říkala jsi, že to potřebuješ až koncem příštího měsíce.“

„Jasně, já ale nemluvíím o té reklamě na auto. Víš, potřebovala bych jen takovou docela malinkou rychlovku po telefonu.“

„Proč mě to nepřekvapuje. O co jde?“

„Představ si celostránkovou novinovou reklamu. Hodně zboží s cenovkami. Prodej. Nic excentrického, ale potřebuje to nějaký rámeček, který na první pohled zaujme. Něco jednotícího, co by charakterizovalo celek. Ty mi rozumíš, vid’?“

„Nějaký obchodní řetězec?“

„Spíš při zemi se plazící malá konkurence. Regionální záležitost.“

„Různé zboží? Pelmel?“

„Jasně. Potravinu, drogerie, papírnictví a tak.“

„Bude se ta reklama cyklicky opakovat, nebo jde o jednu ránu?“

„Když to uspěje, tak opakovat.“

„Tak moment.“ Pohodlně jsem se opřel o opěradlo lavičky, zavřel na okamžik oči a odeslal vědomí do říše volných asociací. Patricie zatím trpělivě čekala. To uměla báječně.

„No takhle rychle...“ snažil jsem se získat čas. „Co zkusit tohle. Jednotlivé zboží zarámovat jako poštovní známky. Takové ty zoubky okolo. Cena zboží je vlastně cena známky. A dole jméno firmy, co já vím – firma Blabla a slogan ‚Známka kvality‘ a v záhlaví stránky výraznými písmeny nápis ‚Jedinečná sbírka.‘“

„Píšu si.“

„Jasně,“ vtom jsem zahlédl přicházejícího Standu. Rychle jsem vstal a pozdravil ho alespoň pokynutím ruky.

„Ještě tě něco napadá?“

„Možná by bylo dobré známky odlišit velikostí. Nabídka dne, týdne, měsíce... Promiň, už musím končit. Spěchám.“

„Dík. Zase se ozvu.“

„Nepochybuju,“ blesklo mi hlavou, ale odpovědět jsem nestačil. Už tam nebyla. „Promiň, Stando. Taková drobnost.“

„To je OK. Není to daleko.“

Otočili jsme se ke kostelu zády a vyrazili spolu do Mánesky.

* * *

Dům, před kterým jsme se zastavili, nebyl ničím výjimečný. Běžný činžák, kterých bylo všude okolo plno. V přízemí kromě lehce zchátralého vchodu a jednoho okna zaslepeného těžkým zeleným závěsem vlevo od něho byla vpravo ještě provozovna s oprýskaným nápisem Pohřební služba. I přes ulici bylo vidět, že tam už dlouho nikdo nebyl. Dveře byly notně zaprášené a v malé umouněné výloze „usychala“ zapomenutá umělá kytka. Nad tím vším se tyčila tři patra po pěti ospalých oknech v řadě. První a druhé patro ještě zdobné s římsami a sloupky u oken, poslední už bez nich. Nástavba, na níž se už zjevně šetřilo. I tak byl dům o patro nižší než jeho dva sousedi. Omítka byla nejspíš původně žlutá nebo možná okr. Kdo ví? Dům byl v podstatě omšelost sama.

„Půjdeme,“ vybídl mě Standa.

Ani mě nepřekvapilo, že vchodové dveře šly docela ztuha.

„Ničemu se nediv,“ šeptl mi, ještě než dlouze stiskl zvonek u dveří v prvním patře. „A oslovuj ji milostivá.“

Chvilinku se nedělo nic, pak bylo slyšet kroky. Standa se postavil přímo proti kukátku a nasadil slavnostní nedělní grimasu. Pak zarachotil řetěz a dvakrát se v zámku otočil klíč.

„Vítám vás, mistře.“

„Přeji vám krásný den, mladá paní,“ zašvitořil Standa s mírnou úklonou. „Toto je můj přítel, jak jsem vám o něm vyprávěl.“

„Pěkný den,“ přidal jsem se a po nepatrné pauze poučen doplnil, „milostivá.“

„Račte dál,“ vybídla nás pohybem ruky.

Oba jsme vstoupili do ztemnělé chodby osvětlované jen zdobenými skly ve dveřích do pokojů.

Paní si mě změřila laskavým pohledem. „Vy jste prý znal moji sestru?“

„Ano,“ odpověděl rychle Standa za mě a rukou nápadně nenápadně gestikuloval, že mám přitakat.

„A... Ano. Byla to šarantní dáma, ostatně jako vy,“ vypotil jsem.

„Vy lichotníku,“ zarděla se, otočila a vyrazila. „Pánové, prosím pojděte za mnou.“

Chytil jsem Standu za ruku. „Neznám její sestru.“

„To nevádí,“ tiše sykl. „Žádnou nemá.“

„Nemá sestru?“

„Nemá a nikdy neměla. Je jedináček. Když se tě na ni zeptá, řekni, cokoliv tě napadne.“

Chtěl jsem vznést něco jako oficiální protest, ale Standa nečekal a silou mě propasíroval dveřmi do pokoje. Zůstal jsem stát v němém úžasu. Nebyl to jen pokoj, ale stroj času. Naráz jsem se ocitl tak o osmdesát let zpět, ale nebylo to vetešnictví nebo zaprášené muzeum, ale s láskou udržovaný salon.

„Nádhera,“ vydechl jsem. Zasněně jsem zíral a pak se pomalu pohledem vydal na okružní let kolem celého pokoje. Koberce, nábytek, dečky, sklo, porcelán, obrazy, vše bylo dokonalá pastva pro oči. Paní Ostrá stála stále uprostřed pokoje a jen mě pozorovala. Snad pět, možná deset minut. Mé ohromení bylo jejím zadostiučiněním.

„To nic není,“ usmívala se. „To byste měl být u sestry na zámku.“

„Sestra byla hraběnka,“ přitakal Standa.

„Tak. Sestra se provdala do tehdy Západního Německa a vydala šlechtický titul.“

„Vím,“ zalhal jsem, a světe div se, ani jsem se nezačervenal.

„Jste z Prahy, pane...?“

„Aleš. Promiňte, jsem tak ohromen, ani jsem se nepředstavil. Aleš Hrudka. Jsem rodilý Pražák. Ze Strašnic.“

„Aleš Hrudka ze Strašnic. To zní také trochu jako šlechtický titul.“

„Vlastně jsem nikdy nepátral po vzniku toho jména.“

„Já pocházím z Mokrosuk. To je po proudu říčky Ostružná asi tak sedm nebo osm kilometrů od Sušice.“

„Mám rád Šumavu,“ přispěl do debaty Standa.

„Jednou jsem v Sušici byl,“ pochlubil jsem se.

„Víte, že jsem se do Sušice vlastně poprvé podívala až ve třinácti. Děda nás tam se sestrou vzal tehdy na pouť a obědvali jsme na náměstí v hotelu. Myslím, že se jmenoval Fialka. Víte, že na celém náměstí tehdy bylo jen jediné auto?“

„To muselo být idylické.“

„Byla jsem se tam podívat počátkem devadesátých let. Náměstí vypadalo spíš jako parkoviště. Skoro se přes něj nedalo přejít. Dokonce jedna motorka byla řetězem připoutána ke značce zákaz zastavení. Řekněte, pane Aleši, na co budou vzpomínat dnešní děti, až budou staré?“

„Těžko říct, milostivá. Možná budou nostalgicky říkat, že na celém náměstí v Sušici byl všeho všudy jen jeden jediný raketoplán.“

„Možná máte pravdu. Posad'te se, pánové. Připravím oběd.“ Na ta slova vzala ze židle bílou zástěru, nadýchanou jako kopec šlehačky, uvázala si ji kolem pasu a odcupitala do kuchyně.

„Co když bude chtít vědět něco o sestře.“

„Klídek. Slyšel jsi. Žila v Německu. Řekni, že jste se náhodně potkali u toho tvýho hrobu, a něco si vymysli.“

„Jenže to je lež!“

„No jasně, ale milosrdná. Je to milosrdná lež. Já taky lidem na hřbitově říkám, že tam jsou ti jejich předci spokojení, a přitom většina z nich od setmění do prvního kohoutího zakokrhání neustále reptá a reptá. Místo posledního odpočinku a všude okolo auta a tramvaje, pod nima metro. Spousta hluku a prachu. V rohu hřbitova je dokonce nákupní centrum i s multikinem. Dřív byl hřbitov daleko za městem, aby měli mrtví klid.“

„Pořád je to lež jako věž.“

„Nech si ty morality. Nejsi politik. Copak sis jako kluk taky nevysnil nějakýho kamaráda, co nebyl?“

„To je přece něco jiného.“

„Tohle je jinej svět. Věř mi. Paní Ostrá je hodná ženská. Jen nešťastná, zmatená a v dnešní době ztracená, no a ty jí můžeš přinést trochu světla. Najednou zase závan rodiny.“

„Kdyby nešlo o byt, tak snad. Jenže já budu lhát zistně, a to neumím. To jsem mohl zůstat doma a spát s macechou. Do háje, to by vlastně taky bylo kvůli bytu.“

„A právě proto jsem tě paní Ostré doporučil. Protože jsi charakter.“

„To děkuju. Charakterní lhář.“

„Blbost. Ty nebudeš lhát, ale hrát. Bude to taková telenovela přímo až do bytu. Sestra hraběnka, chudý chasník, lstivý hrobník. Přidáme k tomu nějakou tu lásku, protivenství a šťastný konce a to by bylo, abychom z toho nevytrískali alespoň sto třicet až sto padesát dílů.“

Jen jsem rezignovaně sklopil hlavu. „Můžeš teď na rovinu říct pravdu ty mně, Stando?“

„Jasně!“

„Kolik mrtvých jsi ukecal, aby si sami přelezli do jiného hrobu?“
Jen se usmál.

„Pane Aleši,“ ozvalo se z chodby. „Můžete mi prosím pomoci?“

„Jistě, milostivá.“

Postupně jsem z kuchyně přinesl mísu s polévkou, omáčník a mísu s knedlíky, talíř s masem, táč se sklenicemi a pro Standa orosenou láhev s pivem.

Během oběda jsme nemluvili, jen jsem se soustředil, abych nemlaskal, nesrkal, seděl zpříma a držel ruce u těla. Naopak Standa se nekontroloval.

„Chutnalo vám?“ zeptala se zcela zbytečně.

„Vynikající,“ houkli jsme dvojhlasně.

Následovalo, jak Standa správně předpověděl, kafičko a lehká nezávazná konverzace. K mé úlevě nebyla o sestře.

„Jaké je vaše zaměstnání, pane Aleši?“

„Pracuji v reklamě,“ vzpomněl jsem si na Patricii.

„To je dnes hodně moderní,“ povzdychla. „V televizi se to bohužel nedá přehlédnout.“

„Ale není to pevné zaměstnání,“ snažil jsem se o úkrok stranou. „Jsem, jak se říká, na volné noze.“

„Jste tedy něco jako umělec, že.“

„Jste velmi laskavá. Také vypomáhám své tetě. Nepravidelně, tak pětkrát, šestkrát měsíčně v jejím obchůdku. Postavila si ho na rohu své parcely s rodinným domkem v celkem dobré strategické poloze na kraji vilové čtvrti. Přes ulici začíná sídliště s obchodním centrem a hned vedle je zastávka autobusu. Teta prodává květiny a také drobnou keramiku.“

„Mám ráda květiny,“ zasníla se.

„Já jsem spíš přes věnce,“ utrousil Standa.

Radši jsem to přešel. „Já tetě vypomáhám zejména s počítačem. Teta je konzervativní a stále všechno píše rukou. Jen obchodní korespondenci ůká na stařičkém psacím stroji Consul. Mým úkolem je vše, co je třeba, nacpat do počítače a podle potřeby z něj také zase dostat. Obstarávám i mailovou poštu a primitivní webové stránky. Mimo to občas jezdím s tetou po nákupech těžké váhy. Většinou jde buď o květináče, substrát a nebo okrasnosti. Tak teta říká kamenům různých tvarů a barev, které si lidé dávají na zahradu pro potěchu oka.“

„A děláte pro ni také tu reklamu?“

„Občas maluju plakáty a píšu cenovky. Celkem obstojně ovládám písmo, takzvanou aranžérskou švihovku. V tomto směru sem tam vypomáhám i některým okolním živnostníkům. Dělán to rád, protože sousedé si mají pomáhat.“

„To je od vás moc hezké.“

Bylo to vůbec příjemné odpoledne. Čas jako by se zastavil, nebylo kam spěchat, řeč plynula a byla pohoda.

Všechno jednou končí. Rozloučili jsme se a s několikanásobným ujištěním o nadobyčej vydařeném obědě jsme se se Standou poroučeli.

„Tady jsou, pane Aleši, ty klíče.“

„Klíče?“

Standa byl důvtipnější. Okamžitě si je vzal.

„Jistě mne omluvíte, že s vámi nepůjdu. Pokud se vám bude líbit, pane Aleši, určitě se dohodne.“

„Děkuji vám, milostivá,“ vykřikl jsem. S drobným zpožděním mi došlo, že řeč je o tom bytu.

„Pánové, velice mne těšilo. Brzo na shledanou.“

Sešli jsme do přízemí. Standa otevřel dveře. Ocitli jsme se opět v potemnělé chodbě. Vpravo dvoje do tří čtvrtin prosklené dveře, naproti jedny plné a stejné i vlevo. Nakoukli jsme do prvního pokoje. Před mnoha a mnoha lety byl kýmsi vymalován starorůžovou s válečkem, na zemi bylo dost potrhané lino a bůh ví proč spousta zmačkaných novin. V druhé místnosti byl náznak kuchyňské linky, odhadem typ počátek padesátých let. Oba pokoje měly okna do dvora, který byl ovšem níž, takže do ulice přízemní byt byl do dvora vlastně v prvním patře. Dveře na chodbě proti vchodu skrývaly malou koupelnu. Oprýskaná vana, umyvadlo s bateriemi, které se nevidí už ani ve filmu s Oldřichem Novým, a záchodová mísa se splachovadlem s obrovským porcelánovým táhlem. Vrátili jsme se na chodbu. Poslední dveře naproti pokojům byly zamčené.

„To bude tenhle klíč,“ zamudroval Standa. Neuspěl. „Tak ten bude od domu, takže to bude ten třetí.“ Tentokrát uspěl.

Vešli jsme do velké místnosti vybavené postarším kancelářským nábytkem. První, co mě upoutalo, byla v okně značně zaprášená umělá květina.

„To je ta!“ ukázal jsem na ni prstem a pokračoval nečekaným ječákem, „co je vidět z ulice. My jsme teď v té pohřební službě!“

„No jo. Co bys taky čekal od hrobníka.“

„To mám bydlet v pohřební službě?“

„Ta už tu přece dávno není, dokonce ani žádní nebožtíci tu nejsou a ani nikdy nebyli, a když sundáš z ulice ten nápis, tak je to docela slušný obyvák.“

Stál jsem a jen zíral.

„Má to i svoje výhody. Máš vlastní vchod přímo na ulici.“

„Já ti nevím...“

„To je klasický prvorepublikový uspořádání. Tady měli obchod a vzadu bydleli. Vlastně byli neustále k dispozici. Náš zákazník – náš pán.“

„Přiznám se, že jsem trochu, vlastně dost, v šoku.“

„No já tě varoval, že to nebude nic moc. Jenom to uklidit bude dílo. Bordel jako v tanku, jen toho prachu.“

„O to nejde. Ta pohřební služba mě děsí.“

„Vem to z té lepší stránky.“

„A to je která?“

„Nehrozí ti, že by tě vykradli,“ usmál se. „Víš co? Nemusíš mi děkovat, alespoň ne hned. Počkej, jestli ve zdraví přežiješ první úplněk.“

„Už ti někdo řekl, že jsi pako?“

„Zatímco ty jsi markýz Aleš Hrudka z Truhlíkova. Tak co, bereš to?“

„Ale jasně, že ano. Jen je to takový divný.“

„Jako ten vrchní z Velkejch Popovic?“

„Hele, přes reklamu tu jsem já.“

„No jasně.“ Na ta slova mě přátelský plácnul do zad, až jsem ztratil a ještě dlouho potom nemohl nalézt dech.

Do úpravy svého nově získaného, lehce morbidního bydlení jsem se pustil s velkou vervou. Nekompromisně jsem vyházel vše, co už nebylo k užitku, odstranil jsem i neskutečně potrhané lino, zbylý nábytek sestěhoval doprostřed místnosti, pečlivě přikryl a pustil se do škrábání stoletých omítek. Vlastně to bylo dost pracné odkrývání mnoha různobarevných vrstev. Naškrábal jsem neuvěřitelné tři papírové pytle. Pak přišel na řadu Primalex bílý, který je bělejší než bílá od běžné konkurence, dobře se nanáší a šmouhy nedělá. Nejspíš budu tou reklamou fakt už poznamenaněj.

Aby to rychleji schlo, pootevřel jsem si dveře do domu. A právě odtud se nečekaně ozvalo: „Mistře!“

Nechtělo se mi ze štaflí, a tak jsem tím směrem jen houkl: „Je tam někdo?“

„Mistře, mohu dál?“

To už mi nedalo a slezl jsem. Ve dveřích stála starší paní ve sněhobílé zástěře.

„Všimla jsem si, že zde malujete, mistře. Já totiž bydlím hned naproti.“

„To mě těší, že vás poznávám,“ uvolnil jsem se. „Já jsem Aleš Hrudka a budu tady bydlet. Vy musíte být paní Zelená.“

Na moment vypadala překvapeně. Prohlížela si mě od shora dolů a zase naopak. Dalo by se říct, že mě skenovala.

„Promiňte. Myslela jsem, že jste malíř pokojů.“

„To nejsem, ale vymalovat není dnes až zase tak velký problém. V OBI koupíte všechno od štětců až po barvy. Jen ty štafle mi půjčil kamarád ze hřbitova.“

„Tak promiňte. Spletla jsem se.“

„Potřebuje něco?“

„Chtěla jsem se jen zeptat, co by stálo takové vymalování. Víte, naposledy mi malovali ještě malíři z OPBH, a to už je hrůza let.“

„Mrknem na to,“ nabídl jsem se.

Byt paní Zelené byl vlastně jen pokoj do ulice, malá chodba s koupelníčkou a záchodem a do dvora kuchyň. Původně to byl vlastně domovnícký byt.

„No paní Zelená, jak já to vidím, tak to nebude problém. Přijde to jen na pár korun za tu barvu. Nejlepší by bylo vymalovat nejdřív tenhle pokoj a chodbu a než to uschne, tak byste bydlela jen v té kuchyni, a pak bysme dodělali tu kuchyň.“

„Vy byste mi to tu byl ochoten vymalovat?“

„Proč ne. Jsme přece sousedi a ti si mají pomáhat. Moje teta to říká skoro pořád.“

„A kolik byste za to chtěl?“

„Jak jsem už řekl. Jen za ty barvy.“

„Vy byste mi vymaloval zadarmo?“ zašeptala překvapeně. Snažil jsem se tvářit samozřejmě, jak nejlépe jsem uměl.

„To přece po vás nemohu žádat.“

„Ale, paní Zelená, to je přece sousedská výpomoc. Já vám vymaluju a vy mi třeba upečete štrúdl, nebo bábovku nebo cukroví na Vánoce. Já totiž v kuchyni spíš jen bloudím.“

Byla stále víc překvapená. Moje poslední slova jí otevřena oči tak dokořán, až jsem dostal strach, že ta dobrá žena péct vůbec neumí.

„Nedáte si hovězí polévku? Zrovna jsem ji uvařila,“ rozptýlila moji obavu.

„Rád. Já jsem totiž polívkovej. Umíte taky dršťkovou?“

„Jestli umím dršťkovou? Vážený pane, já vařila čtyřicet let v jedné hospodě v Nuslích. Za mojí dršťkovou polévkou se táhli lidi nejen z celého okolí, ale i Pankráce, Vinohrad a dokonce z Podolí a Smíchova.“

„No skvěle. Takže domluveno. Já vám vymaluju a vy mi srazíte na kolena moje chuťové pohárky božskou dršťkovkou.“

„To si piště, vážený pane!“

„Líp by mi znělo – to si piště, Aleši.“

„Garantuji vám, Aleši, že vás budou muset držet, abyste se po mojí polívce neutloukl.“

Na to jsme si plácli.

Klidně se přiznám, že jsem to nabídl hlavně proto, že jsem chtěl v novém domě vypadat jako slušňák, jako někdo, kdo chce se svými sousedy dobře vycházet, ale nepočítal jsem s ničím víc, než že mě budou znát jménem a odpovídat mi na pozdrav. Už proto, že jsem v domě velmi výrazně srazil věkový průměr. Paní Zelená mě ovšem tímto dnem v podstatě adoptovala. Vymalování bytu paní Zelené byla investice, která se mi bohatě vyplatila, protože ona byla skutečně kuchařkou od Boha, a navíc mě chválila, kde jen mohla.

„Dobrý den, pane Aleši, my se ještě neznáme,“ zastoupila mi cestu přímo před vchodem do domu kulařoučká paní v kloboučku se stejně kulařoučkým pánem v baseballové čepici. „My jsme Dvořákovi z druhého patra. Paní Zelená mi o vás vyprávěla.“

„Pěkný den přeji. Velmi mě těší, že vás a pana policejního radu poznávám osobně.“

„Bejvávalo, mladý muži. Už mnoho let jsem v důchodu, a navíc dřív tyhle tituly u policie nebyly. Já jsem byl náčelník hospodářské kriminálky a hodností major.“

„Budu si to pamatovat, pane majore.“

„Probůh, to né!“ lehce vyjekla jeho paní. „Majore prosím ne. Ženský si ze mě utahují, že jsem Zemanová.“

„To chlapi ze mě v hospodě taky.“

„Dobrá,“ usmál jsem se. „Půjdeme s dobou. Dovolte, abych vás mohl oslovovat pane rado a paní radová.“

„Ano, to zní lépe, pane Aleši. Co kdybyste se někdy stavil. Manžel má plno zajímavých historek.“

„Pokud by vás to přespříliš neobtěžovalo.“

„Ne, nikoliv. K nám mnoho návštěv nechodí. A pokud, tak to jsou jen naši vrstevníci. Rádi uvítáme někoho nového. Prý pracujete v reklamě.“

„Také.“

„Takže jsme domluveni.“

„Jistě, paní radová. Budu se těšit.“

Pomalu jsem se začínal s domem sžívat. Po třech týdnech moje bydlení už vypadalo celkem dobře, jen koupelnu jsem plánoval ještě kompletně překopat, naopak kuchyň jsem odbyl, protože vařit stejně neumím, a navíc paní Zelená nebyla k zastavení. Vařila a vařila jako ten pohádkový hrneček. K tomu na ni začala lehce žárlit paní domácí, která se nechtěla nechat zahanbit. A teď navíc přibyla nabídka paní radové. Pomaličku, polehoučku se o mě začaly pokoušet pocity prasete, které objevilo lán žita.

Než jsem ráno vyrazil z domu, vyběhl jsem ještě o patro výš, abych paní domácí vrátil trojrendlík s uchem, jídlonosič, důvěrně známý z řady filmů o našich nadšených a ještě nadšenějších pracujících budovatelích. Zatímco oni v něm měli skromný oběd, mně do něj především paní domácí nadělila celou baterii meruňkových knedlíků.

„Neříkejte, pane Aleši, že jste je již všechny snědl?“ uvítala mě udiveně ve dveřích.

„Byly fantastické. Jedna báseň. Co jedna. Celá sbírka básní. Jedním slovem – mňam.“

„A co takhle po ránu trochu kaka? S bábovkou pochopitelně.“

„Nerad bych zdržoval,“ předstíral jsem upejpavost, nepochybně dost nedůvěryhodně.

„Jen pojde. Alespoň vás seznámím.“ Zpozorněl jsem.

Vešli jsme do pokoje.

„Tak tohle je pan Krystýn, můj soused na patře, a tohle je pan Aleš, který bydlí pod vámi v přízemí.“

„Těší mě, že vás poznávám, pane Krystýne.“

„Potěšení je bohužel jen na vaší straně.“ Viditelně mně povyskočilo obočí.

„Pan Krystýn ke mně občas musí na kobereček,“ pokračovala paní domácí. „Soused je bohužel již vdovec. Jeho paní, moje dobrá přítelkyně, před časem zemřela a on nám od té doby poněkud zhrubl. Nájemníci, a nejen oni, si na jeho chování často stěžují. Nechci, ale občas to musím řešit.“

Pan Krystýn se ošival. Zjevně mu to nebylo příjemné, ale paní domácí respektovat evidentně musel. Mohla totiž klidně na kusy roztrhat dekret na jeho byt.

„S jeho paní jsme byly velmi dobré přítelkyně. Už kvůli její památce bych nerada přistupovala k nějakému nepopulárnímu opatření.“

Krystýn zarytě mlčel. Hleděl do země a vypadal jako přistižený školák. Na paní domácí naopak bylo vidět, že byla učitelka.

„Abyste věděl, pane Aleši, tak pan Krystýn je naukoznalý vědozpytník. Pracoval v Akademii věd.“

„Jako vrátný,“ upřesnil viditelně neochotně. Nevěděl jsem, co na to říct.

„Jistě,“ souhlasila paní domácí.

Krystýn se ale nedal. „Ve vrátnici se ledasco dovíte. Vrátní bývají takoví zpovědníci. Já se ovšem výhradně zabývám jen tím, co takzvaná velká věda opomíjí. Například filozofickou otázkou, jaký vliv má vliv na vliv.“

„To by vás mohlo zajímat, pane Krystýne. Pan Aleš totiž pracuje v reklamě.“

„Takže jste vlastně prachobyčejný chvalebný krasomluvič.“

„Já jsem spíš mluvka než kraso.“ Nepobavil jsem ho. Mračil se víc a víc.

„Máte snad nějaké výhrady, pane Krystýne?“ zeptala se paní domácí.

„K tomuhle?“ ukázal prstem na mě. „Aby ne. Určitě je to feťák. Kouří, šnupe nebo si píchá všechna ta svinstva. Za chvíli bude dům plnej jeho kámošů.“

Asi bych se měl okamžitě urazit, ale při pohledu na paní domácí, která se tvářila spíše pobaveně, jsem zůstal v klidu. Pan Krystýn se čím dál víc v mých očích transformoval do takové místní figurky. Rázovité, ale neškodné.

„Měla byste vzít mokrej hadr a hnát ho pryč.“

„A to má dnes, pane Aleši, ten lepší den.“

„Možná je to kriminálník. Určitě má tetování.“

„Nemám,“ oponoval jsem.

„Lžete. Celá vaše kůže je potetovaná. Zevnitř. Kouká vám to z očí.“ Paní domácí se smála. Kdyby měla vousy, tak by se určitě culila pod ně.

„To není k smíchu. Určitě je to špion. Bude tu dnem a nocí slídit, všechno si zapisovat a pak to ze sklepa odesílat.“

„Komínem,“ přidal jsem se.

„Přiznal se!“ vykřikl pan Krystýn.

„Tak to by pro dnešek stačilo. Můžete jít, pane Krystýne.“

„Proč mě neberete vážně. Je to zrůda!“

„Ven!“ zavelela.

Poslechl. Najednou jsme byli sami.

„Omlouvám se, pane Aleši, ale chtěla jsem, aby vaše první setkání s panem Krystýnem proběhlo v mé přítomnosti. Asi vám už došlo, že je lehce praštěný.“

„Lehce?“

„Trochu ho poznamenala ta Akademie a hodně úmrtí ženy. O sobě si myslí, že je geniální vědec, a Maruš, tak se jmenovala jeho žena, ho podporovala a zároveň brzdila. To byla fantastická žena. Skvěle se doplňovali. Pracovala také v Akademii. Jako uklízečka. Nejen že měla pro něj pochopení, ale sama také byla velmi inspirativní. Třeba sázela květiny kořeny nahoru, nebo schválně prala bílé prádlo společně s barevným, takže měli pořád jiné oblečení. Ale nemyslete, že to bylo nějak nahodilé, jako když nedáváte pozor. Mělo to svůj předem promyšlený systém. Paní o tom dokonce vedla pečlivé záznamy do takového školního sešitu.“

„Byli pro sebe stvoření.“

„Víte, co si doma zkonstruovali? Manželskou postel. Navrhli ji a sami zkonstruovali tak, aby se během noci otáčela za měsícem.“

„Dobrý. Tedy nevím k čemu, ale jako nápad fakt hezký.“

„Zabývali se spolu takovými otázkami po celý společný život. Kupříkladu pan Krystýn se zabýval teorií, že brambory jsou blbý. Vědecky to dokládal tím, že když se brambory musejí vykopat a pak se s nimi ještě různě hází v těch pytlich, tak musejí být praštěný. No

a když se takový brambory znovu zasadí a nové se zase vykopou, musí být další a další generace už úplně pitomý.“

„No nevím?“ vykoktal jsem.

„Jeho Maruš taky pochybovala. Zastávala spíše teorii, že těm bramborám nemůžeme rozumět, protože to jsou cizinci, neboť pocházejí z Ameriky a do Evropy je unesl Kolumbus.“

„Možná po těch stoletích to jsou jen lehce natvrdlí cizinci,“ zkusmo jsem zafilozofoval. „Konec konců, hlavně že jdou jíst a že jejich duševní rozpoložení nijak neovlivňuje jejich schopnost nechat se uvařit.“

„Moje řeč. Blbý, ale dobrý.“

„Začíná mě mrzet, že se už nemůžu s paní Maruš setkat.“

„Bůh dal, Bůh vzal. Zemřela na nějakou ženskou nemoc. Ona vůbec tvrdila, že ženy život dávají, ale také ho berou. Proto i slovo nemoc je ženského rodu. Ta nemoc. Stejně jako smrt.“

„Takhle jsem o tom ještě nepřemýšlel.“

„Na takové myšlenky máte ještě dost času, pane Aleši.“

„A čím se zabývá pan Krystýn dnes?“

„Nyní pracuje na teorii biologických bot. Představte si boty, které jsou živým organismem a dorůstají.“

„Dorůstají?“

„Ano. Má především na mysli podrážku. Vlastně by se nikdy neprošlapaly, ale i svršek by byl pořád jako nový. Podobně jako kůže. Ta se také stále obnovuje. A že neuhodnete, čím by se takové boty živily?“

Jen jsem bezmocně pokrčil rameny.

„Potem. Obyčejným potem. No každému se přece potí nohy.“

„To nemá chybu,“ vyhrkl jsem skoro obdivně.

„No jednu ano. Osobně se obávám, aby ty boty nemlaskaly.“

„Jo, to by byl problém. Třeba v divadle,“ starostlivě jsem pokýval hlavou.

„No vidíte. Představte si, že by těch bot v tom divadle mlaskalo naráz třeba dvě stě párů.“

„V každém případě, paní domáci, děkuji za varování. Až se příště potkám s panem Krystýnem, tak se obrním obří dávkou trpělivosti.“

„To vám rozhodně doporučuji.“

„Hezky se s vámi povídá a bábovka je skvělá, ale já se bohužel už budu muset omluvit.“

„Samozřejmě.“

Rozloučili jsme se a já vyrazil za svými povinnostmi, ale pan Krystýn mě v myšlenkách ne a ne opustit. Ten člověk měl v sobě svůj svět a schopnost sám sebe v něm uvěznit. V duchu se mi vraceli pánové Horníček a Sovák v seriálu o dvou písářích, kteří se zabývali věcmi ne příliš rozumnými, ale kupodivu ve všem svém konání byli šťastni. I v tomto domě byli kdysi dva písáři – Krystýn a Maruš, a spolu byli nejšťastnější na celém širém světě.

* * *

Nejprve jsem si v Italské na poště vyzvedl doporučený dopis, za rohem v obchodní bance podal plaťák, pak si na Tyláku v lékárně koupil Paralen a nakonec vedle u Meca horkou čokoládu. No a potom

jsem vyrazil kolem hasičů přímo na Václavské náměstí. Jen kousek od něj jsem ji minul. Vlastně jsem si jí všiml jen koutkem oka, ale něco mi v hlavě jakoby samočinně sepnulo a já se pozvolna zastavil a zůstal stát. Jen hlavu jsem zvědavě otočil. Stála tam jako zosobněná nejistota. Pomalými dlouhými pohyby hlavy se rozhlížela kolem sebe. Jinak se ale ani nepohnula. Jen ten její pohled byl těžko identifikovatelný. Možná nejistý, možná vyplašený, možná... Pozoroval jsem ji snad dvě minuty a bylo to pořád stejné. Stála a rozhlížela se, ale nějak zvláště. Skoro to vypadalo, jako když pohledem na magistrále zachytí některé auto, pak ho sleduje, dokud jí nezmizí z očí, a pak si prostě chytí jiné. Teprve až po chvíli jsem si začal všimnout nejen jejího chování, ale i jí samé. Na škále od jedné do deseti jsem dal plných deset.

„Hledáte něco, slečno?“ opatrně jsem ji oslovil.

Přestala sledovat auta a svůj zrak upřela na mě. Nemohl jsem přehlédnout, že udělala krok zpět.

„Vypadáte, jako byste něco hledala?“ Dál mlčela.

„Rád vám poradím, tedy budu-li vědět,“ pokračoval jsem a při tom zvedl ruce do výše ramen a otočil je dlaněmi k ní. Kdysi nám učitel vyprávěl, že toto je přátelské gesto a vzniklo jako ukázka toho, že člověk v rukou nemá zbraň.

„Já,“ odmlčela se, „hledám Nuselský most.“

Pořád vypadala dost vyplašeně, ale po tom dotazu to byl spíš výraz obrovské nejistoty, skrývaných obav či dokonce strachu z věcí budoucích.

„Ten dneska ráno zbourali.“

„Zbourali?“

„Jistě, slečno. Už z něho skočilo moc lidí.“

Nadzvedla obočí a její oči byly najednou obrovské. Bylo vidět, jak v ní nepovolenou rychlostí roste ještě větší zmatek. Chvilí nechápavě sledovala mě a pak chvilku ten nekonečný proud aut kolem.

„Ta jedou jinam,“ doplnil jsem.

„Ale jak víte, že...?“

„Slečno, co kdybychom šli spolu na Václavák. Sedneme si někam, dáme si něco dobrého a popovídáme si.“

Mlčela. Tedy krásně mlčela. Oči byly pořád jako koláče.

„Vy se mě nebojíte?“ šeptla.

„Měl bych?“ podivil jsem se.

„Já, já, já...“

„Máte hlad?“ snažil jsem se rozhovor převést na něco přízemního. Přikývla.

„Pojďte. Zvu vás.“

„No já nevím.“

„Víte co, posadíme se nejprve na Václaváku na lavičku, tam mezi ty záhony, a pokecáme, tedy jako pohovoříme a pak se rozhodnete, jestli moji nabídku na oběd přijmete. Ano?“

Mlčela, ale už váhala.

„Tak pojďte. Ta auta dělají strašný hluk a dost smrdí,“ dodal jsem a opětovně na tváři vyloudil úsměv.

„Dobrá,“ souhlasila, zjevně proto, že neměla jiný plán.

Posadili jsme se na lavičku a chvilku pozorovali okolní cvrkot. Nechtěl jsem na ni spěchat.

„Opravdu nic necítíte?“ šeptla z ničeho nic.

Přešel jsem to. „Mám takový dojem, slečno, že máte nějaký problém?“ Přikývla a ihned potom zabořila oči do země.

„Dobrá, budu hádat. Vyhodili vás ze školy?“ Zamítavě zavrtěla hlavou.

„Tak z práce?“ Zase nic.

„Tak z bytu?“ Opět vedle.

„Tak máte nějakou nemoc? Opustil vás přítel? Jste bez peněz? Zemřel vám někdo blízký? Jste těhotná?“ začal jsem kupit důvody, abych ušetřil čas. „Jde po vás CIA, KGB, Urna?“

„Co to je?“

„Útvar rychlého nasazení. Policajti.“ Opět zavrtěla záporně hlavou.

„Tak po vás jde nějaká mafie? Nebo marťani? Nebo sociální demokrati?“

Konečně se usmála.

„Vzdávám se.“

„Mám v sobě negativní energii.“

Konečně jsem pochopil její první otázku. „Já ji necítím, opravdu ne.“

„To bude asi tím, že jsme na volném prostoru.“

„Máte obavu, že vyzářujete negativní energii, která škodí lidem kolem vás?“

„Ano. Vysloveně cítím její přetlak.“

Napadlo mě pár rádoby vtipných poznámek, ale radši jsem je polkl.